

De Dampoort anno 1591

Een *foto*Reconstructie van de Dampoort zoals hij ooit was

Damstraat gezien vanuit de Nederstraat

Toen wij 4 jaar geleden in het mooie Middelburg kwamen wonen viel ons de bijzondere toegang tot de Dampoortstraat op.

De Dampoortstraat is bijna recht tegenover de Breesstraat (die naar de Oostkerk loopt), in het verlengde ligt het Oud Arnemuïdsvoetpad, waar wij een kleine woning uit 1899 bewonen.

Die toegang tot de Dampoortstraat wordt geflankeerd door de (geregistreerde-) restanten van de oude stadspoort die hier ooit heeft gestaan met de ingang aan de Nederstraat. De poort is hier in 1585/1591 gebouwd door de heer Pieter van Loo, en vervolgens in 1873 gesloopt in opdracht van de gemeente omdat de onderhoudskosten te veel opliepen.

De naam Dampoort is wellicht uit gewoonte blijven bestaan, want de poort stond niet aan de (of een) Dam of zelfs maar in de buurt. Er bestonden voordien wel Dampoorten namelijk de Noorddampoort en Zuiddampoort maar die stonden (13^e eeuw) ter hoogte van de Spuistraat en later in de 14^e eeuw ter hoogte van de Schuitvlotstraat/Rotterdamsekaai (1) .

In 1588/1589 werd de omwalling aangelegd en de Noorddampoort afgebroken.

Enkele jaren daarvoor was men gestart (1585) met de bouw van de Dampoort aan de Nederstraat en beschouwde men deze als zijnde de opvolger van de Noorrdamppoort en werd besloten deze de Veersche poort te noemen. Ook dat is opmerkelijk want de poort was meer richting Arnemuiden georiënteerd dan naar het meer noordelijk gelegen Veere. Hoe het ook zij de naam Dampoort bleef gebruikt in de volksmond.

Deze kaart toont poort 'A': De Veersche of Noorrdampoort

Toen ik het artikel "Hoog Opgenomen" van de heer Antoon Bosselaers las in de Wete (2) met daarin de interessante uitleg van de wijze waarop de foto van de Oostkerk in de periode 1860/1866 was genomen, was mijn interesse in de Dampoort gewekt.

De foto van de Oostkerk is toen namelijk vanuit een hoog standpunt genomen en de Heer Bosselaers heeft ge-re-construeerd dat de fotograaf in de linker zijbeuk van de Dampoort is geklommen en de bewuste foto vanuit het bovenraam heeft genomen. Deze conclusie was gebaseerd op de afbeelding van de Dampoort zoals die op de aquarel van Jacob Huijbregt Hollestelle (1855/1920) staat afgebeeld. (3)

Helaas is de fotograaf niet op het idee gekomen om vanuit de Breestraat ook de Dampoort te vereeuwigen, want buiten diverse etsen en fraaie tekeningen zijn er geen echte foto's bekend van de Dampoort. Mogelijk was de poort al in dermate verval dat de fotograaf er geen glazen plaat aan wilde spenderen.

*Schilderij Dampoort van
J.H. Hollestelle*

De Zoektocht

Ik vroeg mij af hoe de poort eruit gezien zou kunnen hebben in de tijd van 1585 tot 1873 (288 jaar) en hoe deze een belangrijk deel uitgemaakt zal hebben van het stadsbeeld en stadsleven aan de zuid/oost zijde van de stad.

Als amateur fotograaf met bijzondere interesse in foto(na)bewerking ben ik aan de hand van de afbeelding op het schilderij (3), alle onderdelen gaan zoeken en fotograferen.

In de abdij en omgeving waren al enkele gedeelten te vinden die met enige manipulatie wel in mijn project pasten, zoals stukken muur, daken, schoorstenen, kelderluiken en dergelijke.

Maar voor ramen, poort omlijsting en in het bijzonder de daklijsten heb ik 'stad (geen land)' af moeten reizen om een enigszins vergelijkbare dakgoot-ondersteuning te vinden.

In de vakanties heb ik in oude steden naar poorten gezocht en uiteindelijk overal stukken vandaan gehaald, tot in Frankrijk aan toe.

De klok bijvoorbeeld, die worden hier vaak weggestopt *in* de toren, vond ik in de Gironde in 'Le vieux Chateau Rauzan' daar hangt de klok die goed overeenkomt gemonteerd in een enkele muur, dus gemakkelijker te fotograferen.

Ook de straat en het onkruid zijn "geïmporteerd" uit Frankrijk.

De opnames

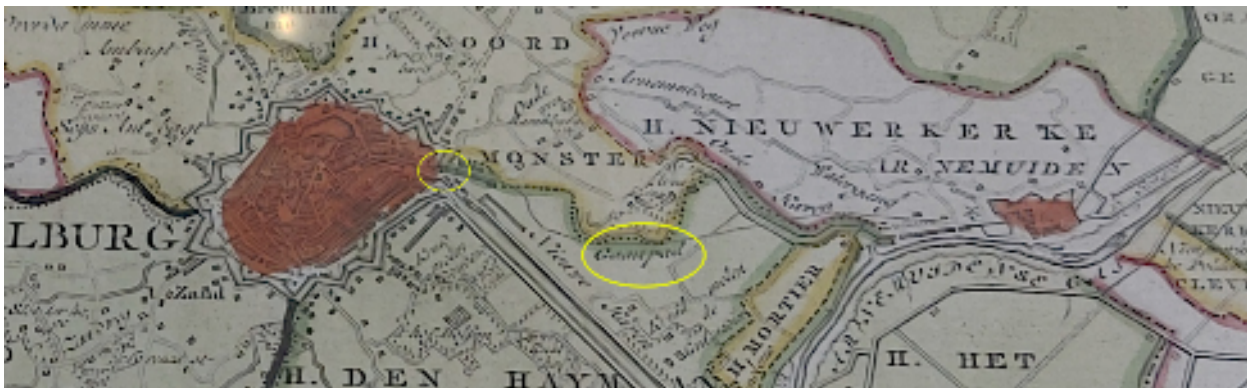
De lichtvaling speelt bij de opnames een belangrijke rol en ook de gezichts-hoek van waaruit de foto wordt genomen.

Gezien de schaduw en de oriëntatie van de poort, moet het in de namiddag zijn geweest dat de schilder zijn schilderij maakte. Zo te zien lijkt de klok zoets als -5 voor 4- aan te geven (10 voor half 11 is niet waarschijnlijk want dan staat de zon nog meer in het oosten). Toen ik dus een klok met -5 over 3- vond was dat dicht genoeg bij de waarschijnlijke tijd van schilderen.

Weliswaar is hier naderhand wel e.e.a. aan te wijzigen in het bewerkingsprogramma (4) maar hoe natuurlijker hoe beter.

Ook het weer moet meewerken, een kletsnat geregend dak bijvoorbeeld zou niet passen. In een poging om e.e.a. wat meer diepte te geven heb ik de poort-deuren 'open' gezet en een doorkijk gegeven op de ophaalbrug (= uit Veere).

Volgens diverse etsen maakte de ophaalbrug deel uit van de loopbrug over het water van het Bolwerk. De loopbrug verbond de poort met de veldzijde, met in het verlengde dus "onze" straat richting Arnemuiden – die destijds mogelijk overging in het 'Gaanpad' (5) richting Arnemuiden.

Om de foto wat minder statisch te maken vond ik het wel passen als er (in foto-termen) ook wat 'bloed door loopt', dus moest er een hondje en enkele personen in dracht uit die periode bij komen.

Ik vond een passende foto op internet van de re-enactment groep: "Saluutbatterij Atkins" (6) die bij een optreden in Stevensweert (okt. 2020) het leven tijdens de 80-jarige oorlog uitbeeldden. Zij gaven toestemming om de afgebeelde personen te "gebruiken".

Na 293 foto's en een ruim jaar puzzelen en vele uren achter de computer heb ik het gevoel dat de poort weer een beetje terug is.

Het zoeken en samenstellen van deze Dampoort heeft mij niet alleen gebracht bij het Zeeuws archief, de Zb en verschillende musea, maar ook doen lezen in de vele interessante boeken die over dit onderwerp bestaan.

Voor de geïnteresseerde liefhebber staat op mijn website (7) een korte video over de samenstelling.

Tom Hoekstra

fotoReconstructie© van de Dampoort T.Hoekstra

- (1) <https://middelburgdronk.nl/wiki/Stadspoorten>
- (2) De Wete 3 Juli 2018 (47^e jaargang pag. 3 t/m 8)
- (3) Deze aquarel is gemaakt naar een origineel van JanFrederik Schütz (1817/1888).
(Zeeuws Archief, Zeeuws Genootschap, Zelandia Illustrata, deel II, nr 338).
- (4) Affinity Photo
- (5) 'Kaart van Het Eiland Walcheren, op ordre van zyne doorlugtige Hoogheid W.C.H.Friso Prince van Orange en Nassau etc.etc. etc. Meetkundig opgenomen in den jaare 1750 door de Ingenieurs D.W. Carel en A.Hattema, uitgegeven by Isaak Tirion 1753'.
- (6) <https://www.sbatkins.nl>
- (7) <https://tomhoekstra.be>